

ÚVODNÉ VYSTÚPENIE

ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Miroslava LAJČÁKA

na konferencii

ZAHRANIČNÁ A EURÓPSKA POLITIKA SR 2016 - 2020

13. februára 2020 / Kongresová sála MZVEZ SR

Excelencie, vážené dámy, vážení páni

Dnes hodnotíme ostatné **4** roky v slovenskej zahraničnej politike.

Tieto **4** roky sme prežili v **dynamickom a turbulentnom** slede udalostí - na globálnej aj domácej scéne.

Naposledy sme v parlamentných voľbách rozhodovali v **marci 2016**.

Už sa ani nechce veriť, že **vtedy**:

- sme ešte sme nepoznali výsledok referenda o **brexite**;
- na **JCPOA** ešte ledva zaschol atrament;
- britským premiérom bol **David Cameron** a americkým prezidentom **Barack Obama**;
- **INF** bola v platnosti;
- **Daeš** bol na vrchole moci;
- a Európa sa spamätávala z **migračnej krízy**.

To **najpodstatnejšie** je však ťažko exaktne zadefinovať.

Malo a má to totiž povahu **systemovej zmeny**.

Ocitli sme sa na prahu procesov, ktoré môžeme označiť za postupnú **transformáciu svetového poriadku**, v ktorom sa obnovuje **súperenie veľmocí** a doterajšie **pravidlá** sú čoraz častejšie **ignorované** alebo priamo **porušované**.

To, čo sa udialo za posledné roky, je však len prejavom čohosi **hlbšieho**.

Ak by sme chceli **nájsť príčinu**, museli by sme ísť ešte o čosi viac do **minulosti**.

Keď som sa **v januári 2009** prvýkrát stal **ministrom** zahraničných vecí, bolo to len niekoľko mesiacov po páde *Lehman Brothers*.

Všetci sme sa vtedy ešte len usilovali pochopiť, čo sa vlastne stalo - a málokto predpokladal čo bude nasledovať.

Nechcem samozrejme tvrdiť, že **pád Lehman Brothers** bol **príčinou všetkého**.

Že **tu** tkvel počiatok **kríz** - od ekonomickej po migračnú.

Že **tu** začínal cyklus **konfliktov** - od arabskej jari až po vlnu terorizmu a vzostup a pád Daešu.

Že **tu** sa bol **zárodok** anexie Krymu, či politických otrasov v Latinskej Amerike.

Faktom však je, že kdesi v tých osudných mesiacoch na prelome rokov 2008/2009 sa spustila **dekáda**, ktorá priniesla **koniec teórie o konci histórie**.

Pre Európu to bola **dekáda kríz** ...

... pre Áziu **dekáda rastu** ...

... pre Blízky východ **dekáda konfliktov** ...

... a pre celú planétu **dekáda technologickej transformácie a 4. priemyselnej revolúcie**.

Tieto procesy vyvolali **otrasy**, ktoré bolo cítiť vo všetkých kútoch sveta - a ich výsledkom je to, čo bezpochyby môžeme označiť za **transformáciu globálneho poriadku**.

Nachádzame sa **uprostred** plynúceho deja.

Preto je ťažké **zadefinovať** jeho parametre.

Nevieme ako a kedy skončí... **Nevieme**, akú ľudskú a materiálnu cenu si vyžiada.

Vieme však, že sa to **deje**.

Že sme **uprostred tektonických posunov geopolitiky a geoeconomiky**.

A **cítíme**, že je nesmierne náročné sa v týchto pohyboch zorientovať.

O to viac, že sa na nás **valí** informačné a zároveň **dezinformačné tsunami**.

To všetko postupne **zmýva rozdiely** medzi **zahraničnou a domácou politikou**.

Zahraničnopolitické turbulencie nachádzajú odraz vo vnútropolitických pnutiach.

Čoraz viac **spoločností** je **vnútorne** ostro **rozdelených** ... voľby sú čoraz nepredvídateľnejšie a čoraz častejšie končia s nejasným výsledkom.

To všetko vytvára podhubie pre spochybňovanie samotných **základov demokracie** a **oživovanie** starých **-izmov**, ktoré sme pred **30** rokmi pochovali v troskách **Berlínskeho** múru a **železnej** opony.

Aspoň sme si to **vtedy mysleli**.

To všetko tvorilo **kontext a pozadie**, na ktorom sa **odohrával príbeh** slovenskej zahraničnej politiky v posledných rokoch.

Aká teda bola naša zahraničná politika? Ako sme sa k týmto výzvam postavili?

1. Moja **prvá** odpoveď je, že sme sa k výzvam postavili **angažovane**.

Spomením **4 príklady**: predsedníctvo v EÚ, predsedníctvo vo Valnom zhromaždení OSN, predsedníctvo v OECD a predsedníctvo v OBSE.

2. Moja **druhá** odpoveď je, že sme sa k výzvam postavili **zodpovedne**:

Nemáme nepriateľov. So žiadnou krajinou sveta nemáme zásadnejšie otvorené otázky a tam kde sa vyskytnú, vieme ich vyriešiť dialógom.

Na prvý pohľad banálna veta, ale zamyslime sa nad jej rozsahom a významom. Koľko krajín ešte môže takúto „banálnu“ vetu povedať?

3. Moja **tretia** odpoveď je, že sme sa k výzvam doby postavili **strategicky**:

Zahraničnú politiku sme vystavali na **troch pilieroch** – európskom, severoatlantickom a multilaterálnom.

Vďaka nim je dnes Slovensko pri všetkých rozhodnutiach, ktoré sa týkajú našej budúcnosti.

Vďaka nim je **Slovensko najvplyvnejšie, najprosperujúcejšie a najbezpečnejšie** v celej svojej doterajšej **histórii**.

Dovoľte mi teraz venovať sa týmto **atribútom** o niečo **podrobnejšie**:

1./ (po prvé) – k angažovanosti našej zahraničnej politiky

Niekedy počúvam, že slovenská zahraničná politika by mala byť **aktívnejšia**.

Povedzte mi ale príklad inej zahraničnej služby, ktorá by počas jedného volebného obdobia **predsedala EÚ, VZ OSN, OBSE a OECD**.

Nejde len o samotný fakt predsedníctiev, ale aj **kontext** v akom sa diali:

- **EÚ** sme začali predsedat' týždeň po britskom brexitovom referende,
- **VZ OSN** v čase doteraz zrejme najväčšej krízy multilateralizmu,
- **OECD** uprostred akcelerujúcej priemyselnej a technologickej revolúcie,
- a **OBSE** v čase, keď Ukrajina stála uprostred konfliktu pred dvoma kľúčovými voľbami.

Nenašli sme **liek na všetky bolesti sveta**, ani Európy - ale to snád' ani nikto neočakával.

Avšak:

- pomohli sme pevne udržať **kormidlo EÚ** v čase krízy;
- v OSN sme do centra pozornosti dostali **človeka** a problematiku udržateľného rozvoja;

- v OECD sme na agendu udržateľnosti nadviazali v kontexte **digitálnej** transformácie;
- a v OBSE sme odmietli štandardnú logiku zahraničných vzťahov a na **konflikty** v regióne sme sa pozerali nie očami **geopolitických záujmov, ale očami ich obetí.**

Predsedníctva boli príspevkom aj k **dotvoreniu** slovenskej zahraničnej **služby.**

Donútili nás **učiť** sa líderstvu.

Naučili sme sa témy nielen komentovať, ale aj nastoľovať.

Naučili sme sa manévrovať v spleti globálnych aj regionálnych záujmov.

Nadviazali sme nespočet kontaktov, ktoré by sme inak nezískali.

V neposlednom rade sa Slovensko nezmazateľne zapísalo **do povedomia** medzinárodnej politiky a verím že nikto, kto sa čo len trochu venuje zahraničným vzťahom, si už nebude klásť otázku kde sa Slovensko **nachádza** a aké **hodnoty presadzuje.**

2./ (po druhé) - k zodpovednosti

Zodpovednosť začína v **susedstve**.

Základným východiskom každej zahraničnej politiky sú dobrosusedské vzťahy.

Ako som spomínal, Slovensko nemá nepriateľov. Je však ľahké sa priateľiť s krajinami z iných kontinentov.

Dohodnúť sa so susedom býva zložitejšie. Slovensko s tým má svoje skúsenosti.

V **90.** rokoch sme zložili skúšku mladosti, keď sme sa nielen pokojne rozišli s **Českom** ale posunuli sme naše vzťahy do nadštandardnej roviny - a **aj 27** rokov po rozdelení federácie zostáva Česko našim najbližším partnerom.

Avšak asi neprezradím štátne tajomstvo, keď poviem, že skúšku zrelosti sme skladali pri formovaní **slovensko-maďarských vzťahov**.

Hoci stredná Európa neprechádzala v ostatných rokoch najjednoduchším obdobím, som hrdý, že naše **stredoeurópske vzťahy odovzdám** svojmu nástupcovi **v konsolidovanej podobe** a s vedomím, že **Slovensko** má vo svojom susedstve **priateľov**.

Spomínam si ale aj na obdobie, keď to nebolo samozrejmosťou.

V úvode môjho „ministrovania“ som sprevádzal premiéra na „uzmierovacom“ slovensko-maďarskom samite **Fico-Bajnai**, ktorý však vzhľadom na bezpečnostné opatrenia pripomínal skôr nejaký blízkovýchodný samit.

Mnohí si asi nespomenú, ale v tých časoch som hovoril, že mojou ambíciou je, aby slovensko-maďarské vzťahy prestali byť súčasťou európskych **problémov** a stali sa súčasťou európskych **riešení**.

Prvú časť sme splnili a verím, že sa to podarí udržať aj v nasledujúcom období.

Dosiahnuť tú **druhú** sme sa usilovali počas nášho minuloročného predsedníctva vo [Vyšehradskej štvorke](#).

V4 bola v ostatnom období spájaná najmä s negatívnou komunikáciou problematiky **migrácie**.

Mnohým preto mohla **uniknúť** naša podpora pre Balkán, či Východné partnerstvo ... vytvorenie bojovej jednotky pre potreby EÚ ... alebo spoločný projekt V4 s Nemeckom v Maroku.

Nebránime sa **kritickým** postojom, tam kde je to opodstatnené.

Ale aj v citlivej otázke migrácie nám vývoj dal v mnohých aspektoch za pravdu a práve projekt V4 + Nemecko v Maroku nesie v sebe okrem reálnej pomoci aj veľkú dávku symboliky.

Nuansou **slovenského prístupu** v stredoeurópskej politike je, že tvrdíme, že nestačí povedať nie.

Treba povedať aj čo ďalej.

Nestačí kričať A, **treba** navrhnúť aj B.

Nestačí vytvárať bloky odporu, **treba** byť otvorený aj novým partnerstvám.

Požiadavka **prinášať konštruktívne riešenia pre Európu** sa stala kritériom nášho pôsobenia vo V4.

Tento prístup bol v jadre nášho vyšehradského predsedníctva a zostáva v jadre našej stredoeurópskej politiky.

A viem, že naši partneri v Európe aj za jej hranicami túto našu snahu pozitívne vnímajú.

Nemožno však prehliadať, že v uplynulom období sa kritická skúška našej zodpovednosti a principiálnosti v susedskej politike presunula na [východ](#).

Prvýkrát v našej novodobej histórii prebieha vojnový konflikt v susednej krajine.

A na oboch stranách sporu - a to si v **čiernobielej dichotómii** slovenského vnímania zahraničnej politiky treba povedať celkom otvorene - stoja krajiny, s ktorými chceme mať dobré vzťahy.
S oboma.

My nie sme v spore s **Ukrajinou** ani s **Ruskom**.

Na území nášho suseda však došlo k porušeniu princípov, ktoré nemôžeme ignorovať.

Lebo ak by sa udiali nám, rovnako by sme od zahraničných partnerov očakávali prejavy solidarity a pomoci.

Slovenská zahraničná politika si v tejto zložitej situácii **zachovala svoju tvár a obhájila svoje princípy**.

Bez zaváhania sme obhajovali suverenitu a teritoriálnu integritu nášho suseda a v čase kritického ohrozenia sme mu **reverzným tokom** poskytli doslova životodarnú energiu.

Obraňovali sme naše princípy - tak v rovine **bilaterálnej**, ako aj na pôde medzinárodných **organizácií**.

Vrátane otázky **sankcií**, vrátane podpory **Minského procesu**.

A čo je dôležité, dokázali sme pritom ponechať kanály pre dialóg otvorené s oboma stranami sporu.

A dokázali sme nielen to.

Dokázali sme ponúknuť aj **nadstavbu** pre toto úsilie - počas nášho predsedníctva v OBSE.

Buďme trochu reálni: Slovensko nebolo a nebude v pozícii vyriešiť konflikt na Ukrajine, ale chceli sme pomôcť aspoň jeho obetiam.

A bolo to naše predsedníctvo v OBSE, ktoré implementovalo **politiku malých krokov s cieľom pomôcť ľuďom žijúcim v oblasti konfliktu** riešiť ich každodenné problémy.

Trúfam si povedať, že bez nášho úsilia by most **Stanica Luhanska**, ktorým denne prejde viac ako 10 000 ľudí, nebol zrekonštruovaný.

Nepochybujem o tom, že sa nájdu takí, ktorí to označia za **nedostatočné**.

My však vieme, koľko úsilia to stálo – že sa to spočiatku javilo ako nemožné. A ja osobne na tento krok slovenskej diplomacie zostanem navždy **hrdý**.

Zodpovednosť je okrem susedských vzťahov mimoriadne dôležitá v **oblasti bezpečnosti**.

A my sme potvrdili, že sme **zodpovedným spojencom**.

V NATO sme sa prihlásili k záväzku **2%** HDP na obranu. A do roku **2024** tento záväzok splníme.

Záväzok nasmerovať **20%** nákladov do modernizácie ozbrojených síl navyše splňame už teraz. V roku 2019 sme dokonca na modernizáciu vynaložili viac než **41%** našich výdavkov.

Ale peniaze nie sú všetko.

Pred niekoľkými rokmi bolo takmer nepredstaviteľné (a ani dnes nie je jednoduché na Slovensku obhájiť) **pôsobenie slovenských vojakov** v krajinách ako sú Irak, či Afganistan.

Ešte zložitejšie bolo, a stále je, vnútropoliticky obhájiť nasadenie našich vojakov na bližšej, ale o to citlivejšej **východnej hranici NATO**.

Ale dokázali sme to.

Pomáhame **zodpovedne plniť** naše spojenecké **záväzky**. Pomáhame **chrániť** našich **spojencov**.

Aj o tom je **moderné Slovensko**.

Aj o tom bola zahraničná politika v ostatných rokoch.

Čo je možno ešte podstatnejšie, ide o kroky, ktoré postupne transformujú **mentálne nastavenie** slovenskej spoločnosti a robia z pôvodne do seba zahľadenej krajiny globálne angažovaného, sebedomného a zodpovedného aktéra.

Susedské vzťahy a národná bezpečnosť sa bez **zodpovedného** prístupu nedajú robiť.

Ale **naša zodpovednosť je aj to, keď:**

- podporujeme politiku **rozširovania** EÚ a otvorených dverí NATO na **Balkáne**, lebo vieme že pre Balkán, ani pre Európu neexistuje lepšia alternatíva;

- **ked'** podporujeme rozvoj **Východného partnerstva**, lebo vieme, že reformy v našom východnom susedstve potrebujú pomoc, jasnú perspektívu a referenčný rámec;
- ale v neposlednom rade zodpovednosťou je aj to, **ked' máme jasne zadefinované strategické smerovanie** a nezahrávame sa s ním podľa toho, ako sa nám to politicky hodí.

3./ (po tretie teda) - **k nášmu strategickému smerovaniu:**

Keď som pred vyše desiatimi rokmi prvýkrát sadol na stoličku ministra zahraničných vecí, boli sme ešte v Európskej únii elévom.

Spĺňali sme politické, legislatívne a hospodárske kritériá, ale stále sme sa ešte tak trochu obzerali po ostatných členoch EÚ.

Skôr sme sledovali príklad iných, než sa pokúšali udávať tón a tempo.

V Schengene sme vtedy boli **jeden rok** a euro sme mali v peňaženkách **tri týždne**.

Náš krst ohňom prišiel v roku **2016**.

Nie len preto, že sme sa prvýkrát **ujali predsedníctva v rade EÚ**.

Ale preto, že sme sa ho ujali týždeň po šoku z britského referenda.

Brexit na chvíľu **vybil poistky** naprieč Európou a bolo to Slovensko, ktoré muselo znova **zapojiť siete**.

Na september **2016** sme do Bratislavy zvolali **samit**, ktorého výsledkom bola dohoda na jednotnom postupe EÚ27, ktorá vydržala až do dnešného dňa.

Prijali sme **Bratislavskú deklaráciu**, ktorá položila základ procesu reflexie. Ten vrcholil o dva a pol roka neskôr v Sibiu.

Výsledkom bola **strategická agenda EÚ**, ktorá bude v jadre nadchádzajúcej **Konferencie o budúcnosti Európy**.

Slovensko tak *nielen* **držalo kormidlo EÚ** v čase snád' najväčšej krízy vo svojej histórii, *ale* v Bratislave sme **položili aj základy procesu**, ktorý veríme povedie k **modernejšej, efektívnejšej a silnejšej únii**.

Napokon sme v lete **2019** dosiahli ďalší dôležitý míľnik a dovoľm si povedať, že sme prekročili svoj tieň, keď sme sa postavili do popredia nielen európskeho, ale aj globálneho úsilia.

Naše **prihlásenie sa k uhlíkovej neutralite** do roku **2050** bolo možno malým krokom pre Európu, ale nepochybne veľkým mentálnym skokom pre Slovensko.

Druhým pilierom strategického smerovania našej zahraničnej politiky bolo transatlantické spojenectvo.

Hovoril som o našom zodpovednom prístupe k **NATO**, ale spojenectvo je viac než len plnenie záväzkov.

A toto spojenectvo taktiež prechádzalo a prechádza v ostatnom období skúškami.

Jednak skúškami jeho pevnosti **zvnútra**, ale aj rastúcimi výzvami **zvonka**.

Práve v časoch systémovej transformácie globálnych pomerov je kriticky dôležité mať dobre nastavený **strategický kompas** a správne ho čítať.

Niet pochýb o potrebe registrovať **nástup nových mocností**. Nemôžeme ich prehliadať.

Máme záujem o spoluprácu s nimi. Chceme s nimi diskutovať o globálnych otázkach.

Chceme využívať príležitosti, ktoré prinášajú v oblasti rozvoja obchodu, investícií či dopravy.

Strategické smerovanie však nemôžu určovať len **objemy tovarových tokov**.

Strategické smerovanie je predovšetkým **o spoločnom chápaní hodnôt a spoločnom vnímaní bezpečnosti**.

V tomto smere nemala a **nemá** spolupráca Európy (a Slovenska v nej) s USA **alternatívu**.

Inou otázkou je téma **strategickej autonómie EÚ**.

V tomto smere **nevidíme protiklad** medzi silným transatlantickým partnerstvom a silnejšou EÚ v ňom.

Naopak. Schopnosť znášania **väčšej časti bremena** Európon môže prispieť k zdravému **vyladeniu** transatlantických vzťahov.

Problém zatiaľ vidíme skôr v koncepčnom vymedzení európskej strategickej autonómie. Už nejakú dobu o nej hovoríme, ale nie som si istý, či hovoríme všetci o tom istom.

Preto je najvyšší čas sa **zjednotiť na koncepcii a prejsť od reči k činom**.

Tretím pilierom nášho strategického smerovania je [multilateralizmus](#).

Tu má Slovensko veľmi malý manévrovací priestor. Pre krajinu s ekonomickou, politickou a vojenskou mocou Slovenska je **existencia** funkčného a efektívneho **multilaterálneho systému** inštitúcií a noriem v **životnom záujme**.

Môžeme pripúšťať diskusiu o zmene pravidiel. Ale **nemôžeme akceptovať** anarchiu pri prechode od starých k novým.

Môžeme akceptovať nástup nových veľmocí, ale **nemôžeme akceptovať** vytváranie nových sfér vplyvu a stavanie menších krajín do úlohy štatistov.

V čase, keď sa v medzinárodných vzťahoch čoraz viac presadzuje vyčleňovanie, izolovanie, či sankcie - som vždy trval na tom, že základným **pracovným nástrojom diplomacie je dialóg**.

Som presvedčený, že **kritický dialóg** je lepší ako **žiadny dialóg**.

Musíme byť opäť realisti: mnohé z týchto javov prebiehajú a Slovensko nemá moc im v plnej miere zabrániť.

Čo ale môžeme robiť, je byť **angažovaným obhajcom multilateralizmu a svetového poriadku založeného na pravidlách** medzinárodného práva.

A to sme v ostatných rokoch robili s plným nasadením.

[...]

Ak sa ma teda opýtate, **aká bola zahraničná politika Slovenska** v rokoch, keď som mal tú česť ju viesť, odpoviem: **bola angažovaná, zodpovedná a strategická**.

Základom zahraničnej politiky je **zahraničná služba**.

Ak zahraničnú **politiku** formujú doktríny, zahraničnú **službu** formujú **ľudia**, ktorí ju realizujú.

4./ Charakteristiku zahraničnej **služby** zhrniem tentoraz len do **jedného** pojmu: profesionálna.

Som **hrdý** na to, že sme zachovali profesionálnosť našej služby.

Od politického vedenia rezortu, až po nominácie na pozície veľvyslancov.

Som **hrdý** na to, že sa mi podarilo presadiť **stavovský princíp** a službu stavať na báze **kariérnej**.

Rovnako som hrdý na **profesionalitu** mojich kolegov na všetkých stupňoch výkonu zahraničnej služby.

Dovoľte niekoľko *príkladov*:

- Starostlivosť o našich občanov v zahraničí bola vždy v centre mojej pozornosti. Som preto hrdý na to, že sa nám podarilo stabilizovať, profesionalizovať a modernizovať **konzulárnu službu**.

Dôležitým krokom sa stalo **prepojenie** konzulárnej služby s **krízovým manažmentom**.

Pre ilustráciu: za posledné **4** roky sme realizovali celkovo **732 566** konzulárnych úkonov a poskytli konzulárnu pomoc v zahraničí **19 542** občanom SR.

Konzulárnu službu aj krízový manažment sme položili na pevné základy a dnes sa potrebujeme zamerať už len na ich doladenie v zmysle ďalšieho zvýšenia štandardu poskytovaných služieb a komfortu pre našich občanov.

- Podarilo sa nám profesionalizovať a čiastočne zjednotiť ekonomickú diplomaciu.
- Podarilo sa nám profesionalizovať rozvojovú pomoc, ktorá má dnes nielen jasnú stratégiu, ale aj uznanie zo strany OECD a najnovšie aj **certifikát systému manažérstva kvality**. Ten nám umožní participovať na spoločných projektoch EÚ.

Za roky 2016-2018 sme poskytli na rozvojovú pomoc celkovo **312,65** miliónov EUR, z toho MZVEZ SR **82,68** miliónov EUR.

Bilaterálna rozvojová pomoc bola určená pre **41** krajín na **4** kontinentoch.

Nad rámec toho sme v rámci humanitárnej pomoci poskytli **9,575** milióna EUR pre **22** krajín na **4** kontinentoch.

- Výrazom profesionalizmu je aj to, že v čase nárastu **dezinformácií** a **hybridných hrozieb** sme sa stali prvým - a doposiaľ jediným rezortom, ktorý má samostatné oddelenie venujúce sa cielene strategickej komunikácii.

- V neposlednom rade výrazom profesionalizmu rezortu je aj to, že sme (hoci to možno ani nebola primárne naša úloha) prevzali iniciatívu v oblasti budovania jednotného brandingu krajiny a vytvorili sme značku **Good Idea Slovakia**.

Potvrdením správnosti tohto kroku je, že si Slovensko v prestížnom prieskume *Future Brand Country Index* od roku 2014 polepšilo až o 24 priečok a dnes máme 35. najsilnejšiu národnú značku.

5./ Čo povedať na záver ...

Zhrniem to nasledovne: v ťažko predvídateľnom globálnom prostredí sme realizovali **angažovanú, zodpovednú a strategickú** zahraničnú politiku, ktorá sa **opierala** o **profesionálnu** zahraničnú službu.

Naša diplomacia nezmenila svet, ale **pomohla** Slovensku a v kritickej chvíli aj Európskej únii **zorientovať sa v zložitých časoch** a preplávať rozbúrenými vodami globálnych vzťahov.

Som hrdý na to, že v dobe, keď sú relativizované medzinárodné pravidlá, Slovensko zostáva **čitateľným a dôveryhodným** partnerom.

V **nepredvídateľnom** svete Slovensko bolo, je a musí byť **predvídateľným** aktérom.

Potvrdili sme **renomé** Slovenska ako **spol'ahlivého** a **rozhodného** člena EÚ, NATO, regionálnych zoskupení a medzinárodných organizácií.

Partnerstvá a **spojenctvá** z nich vyplývajúce tvoria oporu nášho zahraničnopolitického pôsobenia, pričom ich dôležitosť v období globálnej nestability rastie.

V čase, keď sa zahraničná politika čoraz viac **prekrývala s vnútornou** politikou a v spoločnosti i v parlamente sa prehlbovala hodnotová a názorová **fragmentácia**, toto ministerstvo **obhajovalo strategické smerovanie Slovenska**.

Za to chcem **pod'akovať** všetkým mojim spolupracovníkom - tu v ústredí v Bratislave, ako aj na zastupiteľských úradoch v zahraničí.

Odobzďavam zahraničné vzťahy Slovenska a rezort zahraničných vecí v **stabilizovanom stave**, pripravený **realizovať** zahraničnú politiku, ktorej **smerovanie určia občania** v nadchádzajúcich **voľbách**.

Ďakujem za pozornosť